

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการทดลองสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติระหว่างก่อนเรียน กับหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติกับวิธีสอนตามปกติ
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมด้านความเมตตา กรุณา ด้วยวิธีสอน โดยใช้บทบาทสมมติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอน โดยใช้บทบาทสมมติกับวิธีสอนตามปกติ

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรมจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติหลังการเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรมจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ
3. ระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในเขตพื้นที่การศึกษาพบูรี เขต 1 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาการศึกษาบูรพาทำวุง อำเภอนาหว้า ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 มีจำนวน 11 โรงเรียน และมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 250 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลท่าวัง อำเภอท่าวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 จำนวน 2 ห้องเรียนนักเรียน 60 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลากโรงเรียน และจับสลากอีกครั้งเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มทดลอง ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
2. แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มควบคุม ด้วยวิธีสอนตามปกติ
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรมจริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา
4. แบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา
5. แบบสอบถามความพึงพอใจ ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พร้อมทั้งเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้ดำเนินการดังนี้

1. นำแบบทดสอบที่มีคุณภาพ ไปทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้คุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. ทำการทดลองสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติและการสอนตามปกติ ที่มีคุณภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 แผนฯ ละ 2 ชั่วโมง เวลา 5 สัปดาห์
3. นำแบบทดสอบที่มีที่มีคุณภาพ ไปทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดความรู้คุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ชุดเดียวกันกับทดสอบก่อนเรียน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
4. สังเกตพฤติกรรมด้านความเมตตา กรุณา ระหว่างเรียนของกลุ่มทดลอง
5. สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลังเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
6. นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการทดสอบค่า t แบบสองกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กัน (paired t -test)
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติกับวิธีสอนตามปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการทดสอบค่า t แบบสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (t -test independent)
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติกับวิธีสอนตามปกติ ด้วยการทดสอบค่า t แบบ 2 กลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (t -test independent)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการทดลองสอนโดยใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ อยู่ในระดับ มาก
4. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การทดลองสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้วิธีสอนบทบาทสมมติ นั้น ผู้เรียนได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับชีวิตจริง และแสดงออกตาม ความรู้สึกนึกคิดของตน ผู้แสดงได้ใช้ความรู้ ความคิดและความรู้สึกแสดงพฤติกรรมออกมา ผู้สังเกตก็ได้ใช้วิจารณญาณ ในการสังเกตพฤติกรรม และนำพฤติกรรม ที่ผู้แสดงนำมาข้อสังเกต มาร่วมกันอภิปราย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขวมนน (2547, หน้า 358) ที่สรุปไว้ว่า เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เกิดความ เข้าใจในความรู้สึก พฤติกรรมทั้งของตนเอง และผู้อื่น หรือเกิดความเข้าใจในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ตนแสดง ซึ่งสอดคล้องกับนพเก้า อิ่มนร (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การเปรียบเทียบการใช้บทบาทสมมติกับการใช้ข้อสนทนาเพื่อพัฒนาความสามารถในการ ปรับตัวทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหินกองวิทยาคมจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคม โดยใช้ บทบาทสมมติ มีคะแนนความสามารถในการปรับตัวทางสังคมภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อน การทดลองและนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาตามความสามารถในการปรับตัวทางสังคมโดยใช้บทบาท สมมติ มีคะแนนความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ภายหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่ ได้รับการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมโดยใช้ข้อสนทนา

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทดลองสอนโดยใช้บทบาทสมมติ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการจัดการเรียนการสอนตามปกติ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการทดลองสอนโดยใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาส ได้แสดงออกด้วยการกำหนดบทบาทหน้าที่ ตามความจำเป็นของเหตุการณ์ จึงทำให้นักเรียน เกิดความรู้สึกนึกคิดในบทบาทที่ตนเองได้ทดลองสมมติให้ตนเองเป็นผู้มีบทบาทสมมติ ซึ่ง สอดคล้องกับทิศนา ขวมนน (2547, หน้า 358-359) ในขั้นแรก จะเป็นขั้นการนำเสนอ สถานการณ์สมมติ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน สร้างบรรยากาศให้เป็นกันเอง และขั้นตอนมาเป็นขั้น การเลือกผู้แสดง เลือกผู้สังเกตการณ์และเลือกผู้เล่าเหตุการณ์ให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกกันเองว่า คนใดเหมาะที่จะเป็นผู้แสดงบทนี้ คนใดเหมาะ

ที่จะเป็นคนที่เล่านิทานและคนใดเหมาะที่จะเป็นผู้สังเกตการณ์ นักเรียนมีโอกาเลือกกันเองอย่างอิสระ ครูเป็นเพียงผู้กำกับนักเรียน ขึ้นต่อนักเรียนได้เตรียมและได้แสดงบทบาทสมมติ การเป็นผู้แสดงจะต้องแสดงออกทั้งทางร่างกาย อารมณ์ ความคิด ความรู้สึกออกมา เมื่อแสดงเสร็จก็มีการสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับโดยผู้สังเกตจะมีหัวข้อมาเสนอ และพร้อมอภิปรายกัน โดยผู้เป็นเพื่อนผู้ดูแลให้คำแนะนำ และสุดท้ายครูเป็นผู้ประเมิน เป็นการตรวจสอบการเรียนรู้ของนักเรียน การทดลองสอนโดยใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ความรู้สึกหรือเป็นการเรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเราเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง ทั้งยังพัฒนาทักษะ การเผชิญสถานการณ์ ตัดสินใจและแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการสอนที่มีความใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนมาก ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียน เพราะข้อมูลมาจากผู้เรียนโดยตรง เมื่อนักเรียนได้มีโอกาสแสดงความสามารถตามถนัดและความสนใจ บางคนมีความถนัดในด้านการแสดงบทบาท หรือแสดงได้หลายบทบาท บางคนมีความสามารถในการเล่าเรื่อง ก็มาเป็นผู้เล่า บางคนมีความสามารถในการสังเกต ก็มาเป็นผู้สังเกต และสุดท้ายนำมาอภิปราย กันด้วย เหตุผลเป็นการสรุป และนำไปปฏิบัติจนเป็นกิจนิสัย ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดทฤษฎีของเพียเจต์ และแครธวอล บลูมและเมลิส มีขั้นตอนดังนี้คือ 1) การรับรู้ซึ่งมีการสำนึก การตั้งใจรับรู้สิ่งเร้า และเลือกรับรู้ 2) การตอบสนอง มีการยินยอม สัมผัสใจและความพอใจตอบสนอง 3) การเห็นคุณค่ามีการยอมรับและยึดมั่นในคุณค่าและขั้นสุดท้ายเป็นขั้นจัดระบบ นอกจากการจัดการเรียน การสอนที่เป็นขั้นตอนและเทคนิคการแสดงบทบาทแล้วยังมีงานวิจัยที่สอดคล้องดังนี้ สุวรรณ ตรีขัน (2530) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติ ที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมุกดาหาร จังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2529 กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการใช้แบบทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ส่วนกลุ่ม ควบคุมอยู่ในการเรียนการสอนตามปกติของทางโรงเรียน หลังการทดลองผู้วิจัยได้ ทำการทดสอบนักเรียนทั้งสองกลุ่มด้วยแบบทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้การแสดงบทบาทสมมติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ วิไล พังสะอาด (2542, หน้า 45) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติ และการใช้แม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยา อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น หลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ อย่างมี ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บุญดา ยิ้มน้อย (2536) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาท สมมติที่มีต่อความนิยมไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนค่ายธนรัชต์ อำเภอ ปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2535 จำนวน 16 คน ที่มีคะแนนความนิยมไทย

ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 และสุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้บทบาทสมมติเรื่องความนิยมไทย และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถามความนิยมไทยผลการทดลองพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ความนิยมไทย เพิ่มขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสอนด้วยวิธีบทบาทสมมตินั้น นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดง ร่วมกันอภิปรายสรุปข้อดีข้อเสียให้เห็น นักเรียนได้มีโอกาสได้แสดงทุกคน มีการช่วยเหลือกันในแต่ละกลุ่ม จึงเกิดความเห็นอกเห็นใจไม่เอาเปรียบกัน รู้จักเสียสละเวลา มีการแบ่งปันสิ่งของหรือบริจาคสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับความเดือดร้อน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เกิดความเข้าใจในความรู้สึกพฤติกรรมทั้งของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนนักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับชุมชนและช่วยเหลือผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของทิสนา แคมมณี (2547, หน้า 358) ได้กล่าวว่าวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ เป็น วิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เกิดความเข้าใจในความรู้สึกพฤติกรรมทั้งของตนเองและผู้อื่น หรือเกิดความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ได้เกี่ยวกับบทบาทที่ตนแสดงและนักเรียนมีการปรับตัวเข้ากับชุมชน ช่วยเหลือผู้อื่นได้ ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ หุ่นตระกูล (2528) ได้ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน โรงเรียนวัดเสมียนนารีเขตบางเขน กรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2527 ซึ่งมีการปรับตัวทางสังคมต่ำ กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการใช้แบบสอบถาม การปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน เลือกผู้มีการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่ำ แล้วสุ่มอย่างง่ายให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองอีกกลุ่มเป็นกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้ การแสดงบทบาทสมมติ ระยะในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้งๆ ละ 40 นาทีหลังการทดลองผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบสอบถามการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน พบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนดีกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนได้มีโอกาสแสดงถึงความต้องการของตนเอง เช่น นักเรียนอยากแสดงบทบาทนี้ บทนี้ หรือมีความต้องการเป็นผู้สังเกตหรือเป็นผู้เล่าเรื่องนั้น นักเรียนได้ทำตามความต้องการแล้ว แสดงบทบาท แล้วยังมีความต้องการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน และต้องการความภาคภูมิใจ ขึ้นชมยกย่อง ดังนั้นเมื่อจบการแสดงบทบาทจะทำให้กำลังใจแก่ผู้แสดง อาจจะชื่นชม ยกย่อง แสดงได้อารมณ์จริง แสดงได้เหมือนจริง และร่วมอภิปรายร่วมกันถึงข้อดี

ข้อเสีย และใช้เหตุผลในการตัดสินใจ และนำไปปฏิบัติเป็นกิจวัตร สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ มาสโลว์ ว่า มนุษย์มีความต้องการ และความต้องการจะมีตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด และท้ายที่สุดแล้ว ต้องการความรัก ความภาคภูมิใจ เป็นที่ชื่นชม ยอมรับ ยกย่อง และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสมณฑา พลอยประดิษฐ์ (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและพูด ภาษาอังกฤษสำหรับการท่องเที่ยว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าเจตคติของนักเรียนที่เรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและพูด ภาษาอังกฤษสำหรับการท่องเที่ยวอยู่ในระดับดีมาก ริชาร์ดและรอดเจอร์ส (2000, P. 68) ได้ใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ เพื่อให้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาท่องเที่ยวของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัย James Cook ประเทศออสเตรเลีย และเพื่อให้นักศึกษามีทักษะการคิดริเริ่มในด้านการเขียนและการสื่อสาร และการแสดงความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล สรุปได้ว่าการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติทำให้นักศึกษามีพัฒนาการในกระบวนการเรียน นักศึกษามีผลการเรียนรู้ที่ดีในวิชาและมีความพึงพอใจในระดับสูงต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำวิธีการสอนไปใช้

1.1 ครูต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม ได้แก่ ควรมีอุปกรณ์หรือสื่อประกอบ และจัดสถานที่ประกอบการแสดงให้เหมาะสมกับบรรยากาศจริง

1.2 จากการทดลองพบจุดเด่นของผู้เรียนคือ ผู้เรียนมีพฤติกรรมทางด้านคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น มีจิตใจเมตตา กรุณาต่อเพื่อน ต่อสัตว์ ไม่โลภไม่เอาเปรียบเพื่อน เนื่องจากผู้วิจัย ได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วยนิทานและเรื่องราวที่ซึ่งเป็นคติเตือนใจ และได้ให้ผู้เรียนได้แสดงให้เห็นชัด ผู้เรียนจึงมีอารมณ์คล้อยตามสมควรนำไปเป็นแบบอย่างในการสอนต่อไป และต้องควบคุมเวลาให้ดี และเหมาะสม ซึ่งอยู่ในดุลพินิจของครู ส่วนจุดด้อยนั้น คือผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ และอภิปรายผลการแสดง ได้น้อย ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รู้จักพูดรู้จักคิด รู้จักถามหรือฝึกสัมภาษณ์ผู้อื่นบ่อยๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำวิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติไปใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับช่วงชั้นอื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สุขศึกษาและพลศึกษา และมัธยมศึกษาแหล่งเรียนรู้ในห้องอื่น

2.2 ควรมีการนำวิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติไปเปรียบเทียบกับวิธีสอนอื่น หรือหาความสัมพันธ์แบบหลายกลุ่ม